

NIEUWS VAN

Nummer 3, november 2019

Kort over KaDEr

KaDEr (Karakteristiek en Duurzaam Erfgoed) is een project van provincie Gelderland en TU Delft waarin we duurzame restauratiemethoden, materialen en werkwijzen in de praktijk toetsen. KaDEr meet effecten en resultaten en deelt deze kennis met monumenteigenaren, restauratiebedrijven en erfgoedorganisaties. KaDEr stimuleert monumenteigenaren het gebouwde erfgoed duurzaam in stand te houden met respect voor de monumentale waarden, de economische en de maatschappelijke functie van erfgoed. De resultaten van het project vormen input voor het erfgoedbeleid van de provincie.

*Binnen KaDEr zijn **Living labs** op verschillende schaalniveaus opgezet. Dat zijn locaties waar gerestaureerd wordt en tegelijkertijd onderzoek in de praktijk plaatsvindt. Zo is bijvoorbeeld de gemeente betrokken bij een binnenstad waarin het erfgoed vertrekpunt is voor een vitale stad. Historische landgoederen gaan met ons op zoek naar hun rol en functie in nieuwe tijden. Eigenaren van religieus erfgoed gaan samen met studenten op zoek naar nieuwe bestemmingen.*

Van 6 tot 13 november Expo Onderwijs arbeidsmarkt en Gelders Restauratie Centrum in Provinciehuis

Het nieuwe College van Gedeputeerde Staten is op koers, KaDEr is flink aan de slag en het Gelders Restauratie Centrum werkt samen met de provincie hard aan het opleiden van restauratie vaklieden. Van 6 tot 13 november is de rondreizende expositie 'Meester en Gezel: ieder z'n vak' te zien in het provinciehuis. Het Gelders Restauratie Centrum ontwikkelde de expositie. De nadruk ligt op de ontwikkeling van de arbeidsmarkt en de opleidingen voor restauratie vakmensen. In de expositie laten we ook werk van de studenten van de TU Delft zien. Zij dragen bij aan de ontwikkeling van duurzame restauratie. Studenten tonen hun plannen voor de living labs: Zutphen, Reuversweerd en kerken in Zutphen, Arnhem en Tiel. De expositie is vrij toegankelijk op werkdagen tussen 8.30 en 17.00 uur. Op 13 november worden de statenleden uitgebreid geïnformeerd over de koers van het College. Tijdens deze bijeenkomst bemensen medewerkers van KaDEr een informatietafel om Statenleden en andere belangstellenden te informeren over het doel en de resultaten van de Living-Labs en deelprojecten van KaDEr.

Kijk voor meer informatie:

http://homepage.tudelft.nl/p6g5x/kader/19103_KaDer_EXpo_boekje_totaal_klein.pdf

Aanvalsplan nieuwe vakmensen Gelders Restauratie Centrum

Het GRC heeft het initiatief genomen voor een aanvalsplan vakmanschap. De aanleiding is een onderzoek en analyse van de restauratiebouwsector in Gelderland (het rapport: Red de restauratiespecialist). Actie is nodig. De instroom van nieuwe vakmensen is te laag, er is een grote groep vakmensen die tegen hun pensioen aanzit, er is veel werk in de sector en dat wordt eerder meer dan minder, ook vanwege de grote duurzaamheidsopgave in de restauratie. Omdat de meeste bedrijven nu volop werk hebben, wordt er niet altijd voldoende aandacht besteed aan de ontwikkelingen voor de langere termijn. Het Gelders Restauratie Centrum (GRC) en de Monumentenwacht Gelderland willen de Kennis en Kunde bedrijven helpen toekomstbestendig te worden. Met vertegenwoordigers van de overheid, het onderwijs en met ondernemers is een aantal voorstellen uitgewerkt die op 27 november gepresenteerd worden aan de circa 80 Kennis en Kunde bedrijven in Gelderland en andere belanghebbenden. Het uiteindelijke doel is vakmensen opleiden en binden en door een efficiënte samenwerking een kwalitatief hoogwaardige en toekomstbestendige restauratiesector realiseren.

Kijk ook eens op de GRC website met de cursussen GRC-Erfgoedwerkplaats op Reuversweerd: <https://erfgoedwerkplaats.geldersrestauratiecentrum.nl/erfgoed-werkplaatsen/landgoed-reuversweerd-0>

Op korte termijn starten de volgende cursussen:

1. Opname en herstelplan van schilderwerk bij restauratie van historische gebouwen, 31 oktober 2019 's ochtends
2. Diagnose en aanpak van optrekkend vocht bij historische gebouwen, 7 november 2019, hele dag mmv Silvia Naldini en Barbara Lubelli van de TU Delft
3. Restauratie en isolatie van historisch daken (2^e keer), 21 november 's ochtends

Start Afstudeerstudio TU Delft in Winterswijk

Deze nazomer is de afstudeerstudio Heritage & Architecture (TU Delft) / KaDEr-LLAB-XL-Winterswijk van start gegaan. Studenten ontwikkelen daar voorstellen voor de St. Jacobus kerk, de Boogie Woogie Muziek School, het (Oude) Raadhuis en het Textiel industrie complex met onder andere het Gaudium. Ter voorbereiding zijn de studenten op excursie gegaan in een paar andere gemeenten in Gelderland (Zaltbommel en Tiel). Vervolgens zijn zij op locatie gestart in Winterswijk. Op maandag 16 september werden de 12 studenten ontvangen en bijgepraat door medewerkers van de gemeente Winterswijk. De studenten beschikten over een werkplek in het gemeentehuis, vandaaruit bezochten zij de verschillende locaties voor de ontwerpprojecten, deden zij archiefonderzoek en zijn zij gestart met de analyses. Vanuit de gemeente Winterswijk begeleidde Joyce Ras, de studenten met veel enthousiasme. De studenten presenteren hun eerste analyses van de locaties op 11 november in het gemeentehuis en werken met workshops aan hun programma's. Eind januari liggen de eerste ontwerpen klaar voor de eerste tussenbeoordeling. Voor de zomervakantie 2020 hopen alle 12 studenten af te studeren.

Energieke kerken: bijeenkomst 11 december

Op 11 december is er een KaDEr bijeenkomst in de Eusebiuskerk. De middag start om 14:00 uur met een rondleiding door het Provinciehuis voor de studenten van de TU Delft. Om 15:15 uur start het programma in de Eusebiuskerk dat gewijd is aan de staat van de Kerken in Gelderland. Vanuit KaDEr lichten we twee deelprojecten toe: **Energiescan 2.0**: de analyse van de energiescans voor kerken en **Visie op Kerkervisies**: de wijze waarop er door de TU

Delft wordt meegewerkt aan de Kerkenvisie voor de gemeenten Aalten, Oost-Gelre en Winterswijk komt hier aan bod. Deelnemers aan de bijeenkomst krijgen ook een kijkje in de keuken van het restauratieproces van de Eusebiuskerk en we besteden aandacht aan de cursussen die het Gelders Restauratie Centrum op locatie aanbiedt in de Erfgoedwerkplaats. Ook is een aantal ontwerpen van de studenten van de TU Delft voor de mogelijke herbestemming van de Walburgiskerk in Arnhem, de St. Maartenskerk in Tiel en de Nieuwstadkerk in Zutphen tentoongesteld. Deze worden toegelicht door de studenten zelf. De bijeenkomst is voor genodigden. Mocht u op 1 december nog geen uitnodiging hebben ontvangen, maar u bent wel geïnteresseerd. Stuur dan een mail aan KADER@gelderland.nl dan kunnen wij op dat moment bezien of er nog plaatsen beschikbaar zijn.

Meer info over landelijke kerkenvisie handreiking:

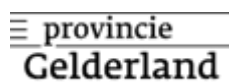
<https://www.cultureelerfgoed.nl/domeinen/monumenten/publicaties/publicaties/2019/01/01/bouwstenen-voor-een-kerkenvisie-handreiking-2019>

Living Lab Landgoederen en Innocastle

Als onderdeel van het living lab Landgoederen en het EU-project Innocastle werd deze zomer een Engelstalig symposium gehouden in Villa Sonsbeek in Arnhem. Het symposium was bedoeld voor eigenaren van historische buitenplaatsen en landgoederen en voor overheden. Voor Gelderland is het belangrijk om in gebieden met een hoge dichtheid aan kastelen, historische buitenplaatsen en landgoederen beleid en een programma te ontwikkelen. Het symposium leverde hiervoor weer nieuwe input. Een impressie van het symposium vindt u hier:

<https://vimeo.com/362008923>

Samen met stakeholders is de keuze gemaakt om in drie gebieden met veel historische landgoederen en buitenplaatsen *learning cases* te ontwikkelen. Elk met eigen problemen en kansen: de vijf gemeenten van de Veluwezoom 'Gelders Arcadie' gaan de uitdaging aan om dit erfgoed in te zetten voor recreatie en toerisme, de krans van buitenplaatsenrond Twello zet zich in om versnippering tegen te gaan, en de landgoedzone van de Baakse Beek gaat bestaande landschapsstructuren inzetten voor klimaatadaptatie. Voor de Baakse Beekzone doen elf masterstudenten en docenten van de TU-Delft ontwerpend onderzoek, daarvoor zoeken ze ook samenwerking met andere Europese projecten. In september bijvoorbeeld werkten ze samen met een groep Italiaanse studenten die aan de landgoederen en buitenplaatsen rond Turijn werken. In de loop van volgend jaar zal een atlas gereed komen met de resultaten, goede praktijkvoorbeelden etc. <https://www.interregeurope.eu/innocastle/news/news-article/6478/tu-delft-designing-resilient-heritage-landscapes/>

NB. Voel u vrij deze informatie te delen met uw relaties. Wilt u geen mail meer ontvangen over het project KaDER, laat ons dat dan weten. Stuur een mail naar KADER@gelderland.nl